

ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ЗВО НА ОСНОВІ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ

Протягом останнього часу ми спостерігаємо за змінами в вищій освіті України. Наперед всього це стосується концептуальної моделі вищої освіти. Акцент стандартизації змісту освіти переноситься на стандартизацію результатів навчання. Тому необхідно внести зміни в програми з фізичного виховання, визначити їх зміст, форми та умови проведення фізичного виховання в ЗВО [1,2].

Новий концептуальний підхід що до рішення проблеми становлення і розвитку системи фізичного виховання змінює методологію та вимагає проаналізувати відповідність змісту не спеціальної фізкультурної освіти в ЗВО наступним принципам: обліку освітніх запитів і потреб особистості; відповідності змісту освіти об'єкту діяльності та функцій випускників у сфері фізичної культури; наступності та доступності змісту не спеціальної фізкультурної освіти в умовах багаторівневої підготовки фахівців; синхронізації і збалансованого узгодження у навчальних планах і програмах загальних і професійних компетенцій; взаємодії і взаємозумовленості складових компонентів практичного і теоретичного змісту програм; варіативності (вибору) змісту програм при конструюванні навчальних планів по певним освітнім моделям і відповідними технологіями. Необхідно систематизувати інформацію о способах організації фізичного виховання в ЗВО на основі компетентісного підходу [3,4].

В результаті експертної оцінки ми визначили наступну загальну компетентність: здатність підтримувати необхідний рівень фізичної активності і здоров'я для забезпечення соціальної і професійної діяльності. Вона описується в термінах: знання (закономірностей фізичного і духовного вдосконалення людини, способів використання факторів, методів, процедур і послуг, які підтримують здоров'я і сприяють добробуту особистості), вміння (оцінювати та використовувати систему збереження людського життя і здоров'я на підприємстві для підвищення професійного довголіття), комунікації (презентувати результати планування заходів здорового способу життя), автономність і відповідальність (за стан індивідуального і громадського здоров'я).

Результати навчання – сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти [1].

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання: когнітивна сфера (аналізувати та оцінювати стан системи фізичної підготовки у підрозділу), емоційна сфера (ціннісна орієнтація щодо формування і збереження фізичного та психічного здоров'я оточуючих, подальше засвоєння нових знань та умінь щодо ведення здорового способу життя, особистої фізичної культури), психомоторна сфера (поєднання завдань професійно-прикладної фізичної та професійної підготовки для підтримання максимально високого рівня працездатності). Тоді загальні компетентності в кожній сфері відповідно: оцінити і вибрати сукупність факторів, методів, процедур і послуг, які підтримують належний фізичний стан особистості; турбота про здоров'я оточуючих, доводити власний приклад участі у веденні здорового способу життя; координувати діяльність посадових осіб до створення ефективних умов досягнення максимально високого рівня працездатності.

ШКАЛА ОЦІНКИ СКЛАДОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Частота використання	Важливість складової компетентності		
	Не дуже важлива (1)	Важлива (2)	Дуже важлива (3)
Ніколи	0	0	0
Орієнтовно раз на місяць або рідше	1	4	7
Орієнтовно раз на тиждень	2	5	8
Щоденно або майже щоденно	3	6	9

Найважливіші складові компетентності (точка зору експертів):

1. здатність ставити завдання в сфері фізичної культури;
2. навички використання засобів фізичної підготовки для підтримання належного рівня фізичного стану;
3. здатність планувати та реалізовувати завдання в сфері фізичної культури;
4. здатність формувати у студентів мотивацію до занять фізичним вихованням і спортом;

5. здатність регулювати процес фізичного вдосконалення та організації фізичного виховання.

На наш погляд для побудови навчальних програм на основі компетентнісного підходу необхідно дотримуватися наступних практичних порад:

- реалістичність можливості оволодіння студентами запланованих результатів навчання (необхідно пам'ятати, що для отримання кваліфікації студент повинен засвоїти усі результати навчання; оцінювання результатів навчання (поріг позитивної оцінки) не повинно базуватися на амбіціях викладачів, а орієнтуватися на найслабшого студента, який на їх думку заслуговує присудження кваліфікації; немає нічого поганого в тому, що заплановані результати навчання є "малоамбітними"; можливість студентами оволодіти запланованими результатами.

- ступінь деталізації опису результатів навчання (занадто велика деталізація: обмеження свободи викладачів, нечитабельність, занадто велика розмірність документації (матриця); занадто мала деталізація: робить опис мало конкретним, модулі можуть стати слабо пов'язаними між собою, втрачається цілісність програми, рекомендована кількість результатів навчання для програми – 10-15 позицій. ЕКТС рекомендує не більше 6-8 результатів навчання для кожного модуля).

- пропорції результатів навчання в різних категоріях (одна із основних цілей реформи змісту навчальних програм – вони повинні стати "міцно насиченими" уміннями та компетентностями (на сьогодні домінують знання)).

- формулювання результатів навчання (результати навчання мають відповідати таким критеріям: бути чіткими і однозначними, дозволяючи чітко окреслити зміст вимог до здобувача вищої освіти, діагностичними (тобто повинні мати об'єктивні ознаки їх досягнення чи недосягнення), вимірюваними (має існувати спосіб та шкала для вимірювання досягнення результату прямими або непрямыми методами, ступеня досягнення складних результатів); сформульованими відповідно до правил.

- особливі проблеми, пов'язані із формулюванням результатів навчання в афективній сфері.

При формулюванні результатів навчання необхідно: визначити, якій сфері та ієрархічному рівню має відповідати результат навчання, визначити дієслово відповідного рівня, вказати предмет вивчення або предмет дії (іменник, що слідує за дієсловом), за необхідності навести умови/обмеження, за яких необхідно демонструвати результат навчання.

Комунікація, автономність та відповідальність формуються не лише через зміст освіти, але й через технології викладання та навчання, через залучення студентів до активних суспільних дій (із відповідним формальним врахуванням результатів).

Матриця результатів навчання (зв'язок між РНП та програмою навчання для складової компетентності "Навички використання засобів фізичної підготовки для підтримування належного рівня фізичного стану") має такий вигляд:

Результати навчання навчальної програми напряму/ спеціальності	Модулі програми				
	М_1	М_2	М_3	...	М_m
Когнітивна сфера <i>Назвати основні складові системи фізичного виховання в Україні. Виявити фізичні вправи для підтримки стану здоров'я, корекції статури і конституції, удосконалення функціональних можливостей організму, фізичної працездатності і підготовленості.</i>	+				
Афективна сфера <i>Тренуватися у секції за обраним видом рухової активності. Презентувати результати тренувань.</i>	+	+	+	+	+
Психомоторна сфера <i>Вдосконалити фізичні та спеціальні якості, прикладні навички.</i>	+	+	+	+	+

Список літератури

1. Закон України "Про вищу освіту" (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст. 2004) (Із змінами, внесеними згідно із Законом № 76-VIII від 28.12.2014, ВВР, 2015, № 6, ст. 40).
2. Дорожня карта освітньої реформи (2015-2025). Інформаційний бюлетень Міністерства освіти і науки № 2 від 06.10.2015.
3. Наказ Міністерства освіти і науки від 26 січня 2015 року № 47 "Про особливості формування навчальних планів на 2015/2016 навчальний рік".
4. Маракушин А.І. Побудова навчальних програм з фізичного виховання на основі компетентнісного підходу / Компетентнісний підхід в освіті та професійній діяльності. Матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції 19-20 квітня 2018 року. ХНУ ім. В.Н. Каразіна – с.124-126